

September 2005

Livsstil, kost og prostatacancer

er en af de mange interessante artikler i PROPA NYT. Vi har også set på Kræftplan II, der skal danne baggrund for den danske kræftbehandling de næste år – hvilke virkninger får de nye retningslinier for os prostata-patienter? Se indholdsfortegnelsen side 2.

I bladet kan du desuden se en oversigt over de mange møder, der afholdes i dette efterår rundt om i landet.

INDHOLD

<i>Storm før stilheden</i>	3
<i>Kræftplan II og dens betydning for prostatacancerpatienter</i>	4
<i>Gode råd om patientsikkerhed</i>	8
<i>Livsstil, kost og prostatacancer</i>	10
<i>Flere dør af prostatakræft</i>	13
<i>Carsten Lewinsky indvalgt i hovedbestyrelsen for Kræftens Bekæmpelse</i>	14
<i>Forsøg med ny prostatakræft-medicin</i>	15
<i>Mulig fremtidig behandling af prostatakræft</i>	15
<i>Lycopen og prostatakræft</i>	15
<i>Cancerfonden i Sverige sætter prostatakræft i fokus</i>	17
<i>Vil du hjælpe PROPA med at søge fondspenge</i>	17
<i>Enkelte læger uden grænser, når det gælder takt og tone</i>	17
<i>Mødekalendar</i>	18
<i>Bestyrelsesmedlemmer, suppleanter og udvalg september 2005</i>	25
<i>Nyt PROPA-initiativ i Roskilde</i>	28

PROPA NYT udgives af Prostatacancer Patientforeningen

ISSN: 1604-1828

Adresseændringer, eventuel udmeldelse eller afmelding af PROPA NYT bedes meddelt Bente og Jørgen Petersen, Jernbane Allé 34, 3060 Espergærde, tlf. 49 13 57 07, fax 49 13 57 06,
e-mail: jb.petersen@image.dk

Redaktion:

Ole Mortensen (ansv. red.), Strandparksvej 6, 2665 Vallensbæk Strand, tlf. 43 73 13 16, e-mail: O-M@get2net.dk
Carsten Lewinsky, Hestehavevej 1, 4772 Langebæk, tlf. 55 38 00 09, e-mail: lewinskys@mail.dk
Peter Lindknud, Havetoften 27, 2630 Taastrup, tlf. 43 99 83 28, e-mail: plininfo@post8.tele.dk

Næste blad udkommer medio november 2005

Stof til november-bladet bedes sendt til Ole Mortensen senest den 25. oktober 2005

På www.propa.dk kan du se tidligere numre af PROPA NYT og af Nyhedsbrevet (det tidligere navn)

Forsidefoto: © Jørgen Jørgensen Fotografi - **Tryk:** Hugin Tryk, Frederikssund. Oplag 1.850

Redaktionelle retningslinier

Redaktionen forsøger efter bedste evne at finde frem til stof, der har en bred interesse for PROPAs medlemmer og interessenter..
Redaktionen påtager sig ikke ansvar for de i artiklerne foreslåede behandlinger m.m.

Redaktionen forbeholder sig ret til at udelade eller udskyde indsendte indlæg eller foreslå ændringer til disse, ligesom redaktionen i visse tilfælde påfører bemærkninger til artiklerne.

Redaktionen forbeholder sig ret til at forkorte indlæg – og evt. foretage hensigtsmæssige redaktionelle ændringer – bl.a. af hensyn til ensartethed i opsætning, valg af sprogbrug m.m.

Væsentlige ændringer vil dog altid ske i samråd med artiklens forfatter inden optagelse i PROPA NYT.

Storm før stilheden

Af Poul Erik Pyndt, formand for PROPA

Hvis jeg i få ord skal sammenfatte min oplevelse af at være formand i de første 3 måneder, er overskriften passende. Som ny formand vil der altid være en del, man skal gøre sig bekendt med i en forening i udvikling. Sådan har det også været for mig.

Men heldigvis er man ikke alene med løsning af opgaverne. Det konstaterede jeg betydningen af, da vi i juni måned igangsatte et af de største medieinitiativer i PROPAs levetid med henblik på at få så megen omtale af prostatakræft og af PROPA som muligt. I en sådan situation må formanden gå forrest, men heldigvis hjalp de øvrige bestyrelsesmedlemmer meget.

I sidste nummer af PROPA NYT omtalte jeg vort planlagte engagement i Men's Health Week 2005 i Danmark med udsendelse af den nye brochure "Pas på dig selv Mand" med omtale af de 7 symptomer midaldrende mænd skal være opmærksomme på. De er:

- Vandladningsbesvær
- Hyppig vandladningstrang
- Tilbagevendende urinvejsinfektioner
- Blod i urinen
- Blod i sæden
- Smerter i ryggen, bækkenpartiet eller hofterne
- Eller har man en far eller bror, der har fået konstateret prostatakræft

Har man eet eller flere af disse symptomer, er det om at komme af sted til sin læge for en nærmere undersøgelse. Vi håber meget, at vi gennem dette initiativ har fået flere midaldrende mænd "i tale", således at flere får et helbredscheck, og at de som bliver ramt af sygdommen i større udstrækning kan få tilbudt en helbredende behandling.

Det var vort nye presseudvalg, som havde planlagt medieinitiativet. Grundlaget var en pressemeddelelse, som vi udsendte den 10. juni til nyhedsbureauer og ca. 30 udvalgte regionale og landsdækkende aviser.

Opfølgende henvendelser fra vor side resulterede i store artikler i Berlingske Tidende, Dagbladet i Roskilde, Lolland Falsters Folketidende og Politiken og en mindre omtale i en lang række lokale og regionale aviser. Artiklen i Politiken afstedkom 3 indslag i radioaviserne den 20. juni, og samme aften er vi på både i TV-avisen kl. 18.30 og 21.00. Indslagene byggede på interviews med overlæge Henrik Jacobsen, Amtssygehuset i Herlev, og med mig samt patient Vagn Andersen, Hvidovre. Vort nordjyske bestyrelsesmedlem Poul Erik Christensen blev interviewet i TV Nord i den bedste sendetid kl. 19.30 den 14. juni. Senere på måneden blev samme interview bragt en formiddag i det landsdækkende TV2s udsendelse "Set og Sket" Endelig deltog patient Flemming Ringgren den 26. juli i Morgen TV2 i en samtale med Michael Meyerheim om prostatakræft.

De mange kontakter har endvidere muliggjort opfølgende aktiviteter over for en række forskellige medier i den kommende tid. Jeg synes derfor, at vi kan være tilfredse med resultatet af vort medieinitiativ.

Desværre har den øgede synlighed af sygdommen og foreningen ikke medført en væsentlig stigning i antallet af nye medlemmer. Det samlede medlemstal blev i juni forøget med 16 fordelt med 10 aktive og 6 pårørendemedlemmer. Vi er nu i alt 938 aktive og 449 pårørendemedlemmer. Personligt håber jeg, at vi inden årets udgang er nået op på 1.500 medlemmer. Vi har brug for din hjælp til at nå dette mål. Så hold dig ikke tilbage med at anbefale medlemskab af PROPA!

Jeg ved naturligvis godt, at det ikke er gjort med et enkelt mediefremstød for at skaffe øget opmærksomhed omkring foreningen både fra omverdenen og patienterne. Der skal mere til, og det arbejder bestyrelsen på. Det er lige som i golfsportens verden. Der skal mange slag med driveren til, før man med nogenlunde sikkerhed kan lande kuglen på fairways!

Efter den noget hektiske juni måned var det rart, at feriemånederne kom og gav mulighed for at komme ud og afprøve den nye driver på de mange dejlige golfbaner Danmark har at byde på. Det har været en af mine store oplevelser denne sommer.

Kræftplan II og dens betydning for prostatacancerpatienter

Af Carsten Lewinsky, redaktionen, samt formand for PROPAs medicinudvalg

I foråret 2005 blev Sundhedsstyrelsens Kræftplan II offentliggjort. Planen er et digert værk på ca. 600 sider inklusive bilag, der beskriver og giver anbefalinger til patientforløb, forebyggelse, diagnostik, behandling, efterbehandling, patientdeltagelse, personaleuddannelse, samt registreringer og forskning. Efterfølgende vil jeg give et kort resumé med hovedvægten lagt på, hvilken betydning planen vil have for nuværende og kommende prostatacancerpatienter. Planens formål er at styrke forebyggelsen af kræft og forbedre grundlaget for, at danske kræftpatienter får tilbudt udrednings- og behandlingsforløb, der bliver iværksat tidligt, har en høj international faglig kvalitet, og som opleves meningsfyldt og sammenhængende af patienterne.

Uddrag af anbefalinger

Sundhedsstyrelsen anbefaler, at man i de kommende år satser på forebyggelse og behandling af kræftsygdomme med særligt fokus på tobaksforebyggelse, forbedret organisering af patientforløbene (forløb i pakker), styrkelse af kræftkirurgien og monitorering (indsamling, sammenligning og visning af data) af indsatsen på kræftområdet.

Patientforløb

Det sundhedsfaglige indhold i alle forløb tilrettelægges efter nationale kliniske retningslinjer tilpasset lokale forhold. De fleste cancerpatienter skal, alt efter kræfttype, gennemgå de samme diagnostiske udredninger og de samme behandlinger, som derfor kan tilrettelægges i standardiserede forløb (pakker). Erfaringer har vist, at det er muligt med definerede arbejdsgange og samarbejdsstrukturer, hvor den enkelte patient uden unødige forsinkelser tilbydes et ubrudt behandlingsforløb fra almen praksis og videre gennem de involverede sygehusafdelinger. Patienterne bør hele tiden have vished om det videre forløb, og fra starten bør der være udpeget en sygeplejerske eller læge, som kan kontaktes ved tvivlsspørgsmål.

Betydning for PROPA:

- *Den forskelsbehandling, vi har oplevet fra landsdel til landsdel, vil blive mindre*
- *De mange og lange ventetider vil blive minimeret*
- *Antallet af sygehusbesøg i de indledende faser vil kunne formindskes*
- *Man vil blive orienteret fuldt ud, om hvad og hvornår ting sker i behandlingsforløbet*
- *Der tildeles en kontaktperson, uanset hvor man er i forløbet*

Forebyggelse/screening

Det anbefales her at satse på tobaksrygning, uhensigtsmæssig ernæring og overvægt, alkoholoverforbrug, fysisk inaktivitet og ultraviolet stråling. De nuværende kræftscreeninger bibeholdes og forbedres.

Betydning for PROPA:

- *En hel del af anbefalede forebyggelsesaktiviteter vil kunne have betydning for prostatacancer*
- *Der vil fortsat ikke blive tilbudt generel screening for prostatacancer i Danmark*

Kræftdiagnostik

Tidlig diagnostik af kræftsygdom er vigtig. Forsinket diagnostik kan have konsekvenser for behandling og fremtidsudsigter. Man taler om *patient's delay*, *doctor's delay* og *system delay* dvs. patienten venter for længe med at gå til læge, lægen underkender patientens symptomer, og der forekommer forsinkelser på sygehuset. I denne forbindelse anbefales det, at befolkningen informeres om symptomer, der bør medføre henvendelse til lægen, og at der indføres obligatorisk undervisning i sundhed/sygdom i folkeskolens ældste klasser med henblik på erkendelse af symptomer på kræft.

På baggrund af nationale kliniske retningslinjer bør de privat-praktiserende læger sammen med relevante sygehusafdelinger udarbejde retningslinjer for samarbejdet i forbindelse med undersøgelser og diagnostik. Udredningen i sygehusregi bør umiddelbart kunne bygge videre på den indledende diagnostik, der er gennemført hos egen læge. De praktiserende lægers efteruddannelse på kræftområdet bør sikres. De billeddiagnostiske afdelinger bør sikre effektive arbejdsgange, vurdering af muligheder for opgaveglidning imellem personalegrupper, optimering af udstyrets anvendelse samt løbende vurdering af behovet for udskiftninger og nyanskaffelser.

Betydning for PROPA:

- *Kommende prostatapatienter vil tidligere søge læge med deres symptomer end tilfældet er i dag*
- *Egen læge vil blive bedre til læsning af symptomer på prostatacancer og kan derfor iværksætte relevante undersøgelser og henvisninger i forbindelse med fastlæggelse af diagnosen*
- *De mange tilfælde af dobbeltundersøgelser, som finder sted i dag, vil blive minimeret*

- *Udvekslingen af patientoplysninger mellem egen læge og sygehusene forbedres*

Kræftbehandling

Kirurgi

Kirurgi er den behandling, der for de fleste kræftsygdomme har den bedste mulighed for at føre til helbredelse, og den kræftkirurgiske kvalitet er derfor af afgørende betydning, for behandlingsresultatet. Analyser af behandlingsresultater i form af overlevelse viser, at der for en række operable kræftsygdomme er en ringere overlevelse i Danmark end i de øvrige nordiske lande, specielt i de første måneder efter at diagnosen er stillet. I denne forbindelse anbefales det, at der foreligger opdaterede nationale kliniske retningslinjer for kirurgisk kræftbehandling. Kirurgiske afdelinger bør indgå i teamsamarbejde med andre afdelinger om behandlingen af kræftpatienter. Den enkelte opererende kirurg bør dokumentere relevant efteruddannelse og udføre et tilstrækkeligt antal kræftoperationer for at sikre den fornødne kvalitet. Afdelingerne bør organiseres så robust, at den nødvendige kirurgiske ekspertise altid kan være til rådighed. Med hensyn til prostatacancer kræves mindst 2 kirurger og 100 operationer pr. afdeling om året for at sikre kvalitet og robusthed.

Betydning for PROPA:

- *I modsætning til i dag vil det have mindre betydning, hvilken afdeling man indlægges på, og hvilken læge der opererer, med henblik på kvalitet og kompetence*

Medicinske behandlinger, nye lægemidler

Indførelse af nye lægemidler på kræftområdet er forbundet med store omkostninger, og for flere nye behandlingsmuligheder har der ikke været en ensartet implementering af standardbehandlinger rundt om i landet. Sundhedsstyrelsen har med rådgivning fra Lægemiddelstyrelsen udarbejdet forslag til en MTV-baseret model for vurdering af lægemidler, der forventes anvendt i standardbehandlingen af kræftsygdomme. Modellen bør færdigudvikles og implementeres.

Betydning for PROPA:

- *Her må man nok se i øjnene, at anvendelse af ny medicin til behandling af avanceret prostatacancer forsinkes på grund af økonomi og den anbefalede MTV-undersøgelse (MTV = Medicin Teknisk Vurdering)*

Strålebehandling

Efter at der er anvendt 300 mio. kr. på anskaffelse af nye strålekanoner i 2005, anbefales det, at der i hvert amt/hver region udarbejdes udskiftnings- og implementeringsplaner. Sundhedsstyrelsen sikrer koordineringen af de lokale planer. Der bør indføres et nationalt klassifikationsystem for strålebehandling. Det bør vurderes, om centralisering af udvalgte strålebehandlingsforløb kan øge produktiviteten og kvaliteten. Der bør udarbejdes en samlet plan på kort og lang sigt for alt personalebehov og de afledte uddannelses- og rekrutteringsinitiativer. Det internationale netværk af stråleterapiafdelinger bør udbygges.

Betydning for PROPA:

- *Strålebehandling af prostatacancer ser ud til at kunne blive forbedret og effektiviseret*

Eksperimental behandling

Det anbefales, at Kræftstyregruppen - når resultatet fra den iværksatte evaluering af second opinion ordningen foreligger - drøfter mulige konsekvenser af evalueringen.

Betydning for PROPA:

- *Det ser ikke ud til, at man lægger megen vægt på dette område, hverken økonomisk eller organisatorisk*

Den ikke kræftspecifikke behandling (understøttende behandling)

Den understøttende behandling i sygehusregi, hos egen læge og i kommunalt regi, rehabilitering og palliativ behandling bør sikres, og det anbefales, at der bør udvikles nationale kliniske retningslinjer for al understøttende behandling under såvel de kirurgiske som de onkologiske dele af patientforløbet. Speciallægers efteruddannelse i understøttende behandling bør sikres. Relevant personale bør sikres kompetence inden for rehabilitering og palliation gennem fælles kurser for hjemmesygeplejersker og praktiserende læger.

Betydning for PROPA:

- *Prostatacancerpatienter får et bedre forløb efter udskrivelsen fra sygehuset med et bedre samarbejde mellem sygehus, egen læge og kommunen, som jo fra 01-01-2007 får ansvar for især den rehabiliterende del af behandlingen*

Patientaspekt

Med hensyn til egenomsorg, pårørende, alternativ behandling og patientønsker anbefales det at sygehusafdelinger, der behandler kræftpatienter, bør arbejde målrettet mod at styrke patienternes egenomsorg. Afdelingerne bør udarbejde retningslinjer for samtaler med de pårørende og for inddragelse af pårørende i patientens forløb. Sygehusafdelingernes retningslinjer vedrørende alternativ behandling bør indarbejdes i afdelingernes instruks. Overalt i sundhedsvæsenet, hvor der behandles kræftpatienter i praksissektor, på sygehuse og de enkelte afdelinger, bør der gennemføres tilbagevendende undersøgelser af patienters forventninger og vurderinger af såvel enkelt-elementer som af det samlede behandlingsforløb.

Betydning for PROPA:

- *Bedre oplysninger om hvad kræftpatienten selv kan gøre for at bedre sygdomsforløbet*
- *Bedre oplysninger om hvad de pårørende kan gøre for at bedre sygdomsforløbet*
- *Bedre accept af patienternes ønske om brug af alternativ behandling*
- *Mere åbenhed over for patientønsker vedrørende sygehusforhold og sygdomsforløb*

Personale, uddannelse og monitorering (IT-struktur og dataindsamling)

Det anbefales, at der bør arbejdes aktivt både lokalt og nationalt med initiativer, der kan øge udbuddet af sundhedspersonale inden for områder, hvor der er personalemangel. Der bør udarbejdes en overordnet plan for organiseringen af speciallægers efteruddannelse på kræftområdet i et samarbejde mellem Sundhedsstyrelsen, sygehusejere og Lægeforeningen. Der bør fastsættes mål for viden og kompetencer, som den enkelte speciallæge skal erhverve sig i sin efteruddannelse under hensyntagen til den enkelte speciallæges individuelle faglige profilering. Monitorering af indsatsen på kræftområdet bør koordineres og styrkes, så man løbende og i sammenhæng kan følge sygdomsudviklingen og kvaliteten af behandlingen. Formidlingen af data om kræftområdet bør koordineres og forbedres, så forskellige brugergrupperes databehov imødekommes.

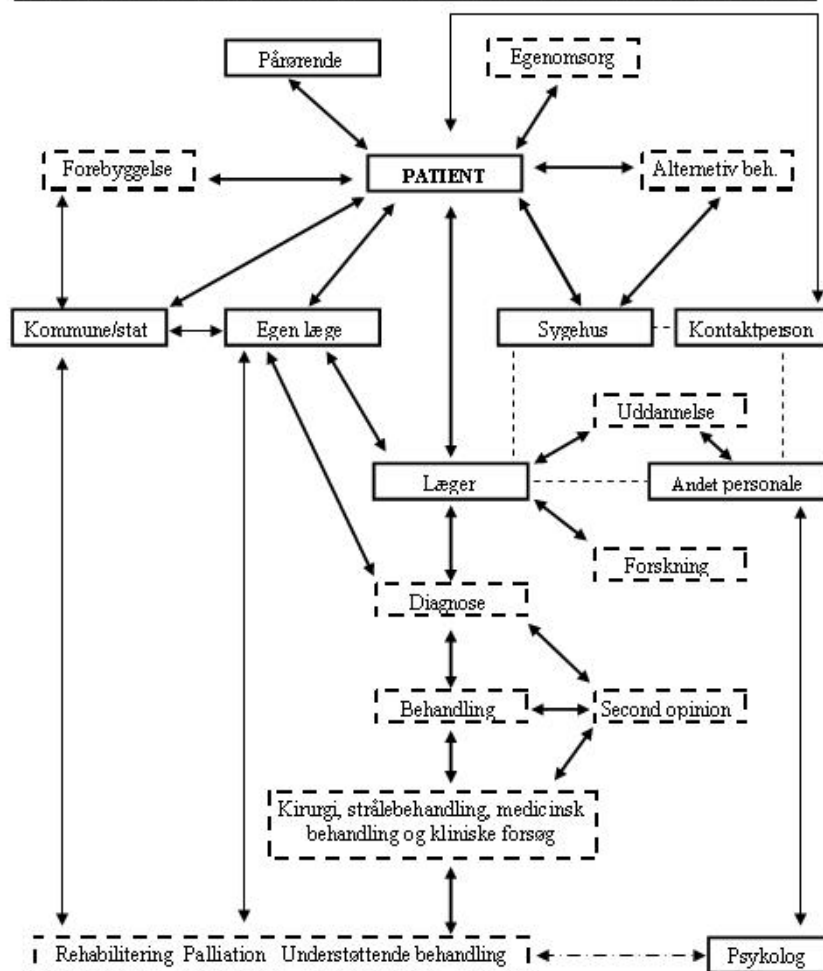
Betydning for PROPA:

- *Ingen behandling på afdelinger, der lider af personalemangel*
- *Fuldgyldig efteruddannelse af de læger, der skal behandle prostatacancer*
- *Alt personale får adgang til og kan følge med i kræftsygdommens udvikling og behandling*

Afsluttende skal det tilføjes, at mange af PROPA's ønsker i forbindelse med diagnostik og behandling går i opfyldelse med indførelsen af Kræftplan II. Tilbage står så bare, om der er økonomi, evne og vilje til at gennemføre planen. Det vil kun fremtiden vise.

For at få et overblik over nuværende og kommende kræftpatienters vej igennem systemet vises herunder et diagram med patienten i centrum. Man kan aflæse, hvad patienten påvirkes af, hvilke personer patienten kan møde, og hvad der kan ske igennem et behandlingsforløb.

Aktører og hændelser i forbindelse med Kræftplan II og de nye sygehusregioner

Gode råd om patientsikkerhed

Af Ole Mortensen, redaktionen

Som det fremgår af Kræftplan II, forventes det, at patienten for fremtiden påtager sig egenomsorg. Da patienten ofte er i en psykisk eller fysisk kritisk situation, når en alvorlig sygdom konstateres, vil egenomsorgen i høj grad også blive en opgave for patientens pårørende. Når Kræftplanen iværksættes, vil opgaven blive lidt lettere, idet den foreskriver, at hver patient får en kontaktperson, der kan kontaktes, når der er brug for forklaring, og når der er spørgsmål.

I 2001 oprettede Amdsrådsforeningen, Danmarks Apotekerforening, Dansk Sygeplejeråd og Den Almindelige Danske Lægeforening et udvalg med navnet Dansk Selskab for Patientsikkerhed. Dette udvalg har nu med hjælp fra TrykFonden udarbejdet og udsendt 10 gode råd, som patienter bør følge, når sygdom opstår og behandles. Disse vise råd fra denne gruppe bringer vi her.

1) *Spørg hellere for meget end for lidt*

Det er vigtigt, at du forstår, hvad du skal undersøges for, hvad lægerne har fundet ud af indtil nu, og hvilken behandling du får. Acceptér ikke svar, du ikke forstår

2) *Fortæl os om dine vaner*

Det er godt at informere personalet om, hvad du får af medicin, også alternativ behandling, kosttilskud, naturprodukter, samt om du følger særlige kostråd. Du skal også sige til, hvis du er overfølsom over for medicin, mad eller andet

3) *Skriv ned undervejs*

Før gerne dagbog over det, du oplever, mens du er syg. Ofte er det en god idé at skrive dine spørgsmål ned, så du husker at stille dem til personalet

4) *Flere ører hører bedre*

Tag gerne din pårørende med, når du skal til samtale om undersøgelser og resultater. Det er en fordel at flere har hørt, hvad lægen siger, så alle nuancer kommer med

5) *Lad evt. en anden tage samtalen*

Hvis du mangler overskud, er du velkommen til at bede personalet om at gennemgå din sygdom og dine behandlinger med en af dine pårørende

6) *Godkend dig selv*

Tjek dit navn og dit personnummer sammen med personalet, hver gang du skal undersøges, behandles eller have medicin

7) *Hør om operationen*

Hvis du skal opereres, er det en god idé at tale om det, der skal ske, igennem med lægen. Nogle gange er det også en fordel, at lægen lige inden operationen med en spritpen markerer det sted på din krop, der skal opereres

8) *Sig til hvis det gør ondt*

Det er vigtigt, at vi kender dine symptomer. Også hvis de opstår andre steder, end netop dér, hvor du er syg

9) *Spørg hvordan behandlingen skal fortsætte*

Når du skal hjem, er det en god idé at spørge, hvordan behandlingen skal fortsætte, og hvad du selv skal gøre

10) *Kend din medicin*

Du skal vide, hvad din medicin hedder, hvordan den virker, samt hvordan og hvor længe du skal tage den. Før en liste over al den medicin, du får. Sørg også for at kende medicinens eventuelle bivirkninger og spørg om særlige typer mad eller drikkevarer kan påvirke behandlingen negativt

Livsstil, kost og prostatacancer

*Af docent Lars Göran Pärletua, medlem af den svenske prostata-patientforening ProLiv
Oversat af Bjørn Eir, medlem af PROPA*

Alder og familiehistorie er faktorer som garanteret påvirker risikoen for, at man bliver ramt af prostatacancer. Men alder og den genetiske arv har vi ingen indflydelse på. Derimod kan vi forandre vor livsstil og vor kost.

Når man søger information om livsstil, kost og prostatacancer, indser man snart, at det er et stort forskningsområde med mange aktive forskere. Denne gennemgang bliver derfor blot et udpluk af nogle af de vigtigste resultater.

Hovedparten af forskningen hæfter sig ved risikoen for at blive ramt af prostatacancer. Mange resultater bliver derfor råd til de mænd, som endnu ikke har fået diagnosen prostatacancer. Men mange kost-råd er også gode for os prostatacancerpatienter, og det er forklaringen på min egen kostomlægning.

Der findes mange studier vedrørende fysisk aktivitet og risikoen for at blive ramt af prostatacancer. Hovedparten af disse studier peger på, at fysisk aktivitet reducerer risikoen for at blive ramt.

Studierne dækker såvel fysisk anstrengende arbejde som træning i fritiden.

I en svensk undersøgelse på Karolinska Institutet gik man ud fra folke- og boligtællinger fra 1960 og 1970. I disse havde mere end 600.000 mænd samme arbejde i 1960 som i 1970.

I årene 1971-1989 fik knapt 20.000 af disse mænd prostatacancer. De der havde lettere fysisk eller stillesiddende arbejde rantes i større omfang (11% flere) af prostatacancer end mænd med fysisk anstrengende arbejde.

I en amerikansk undersøgelse målte man mændenes kondition med testudstyr (hjerter- og lungeskondition) og fulgte op på, hvem der senere blev ramt af prostatacancer. Jo bedre kondition desto lavere var risikoen for at blive ramt. Forskerne er ikke sikre på de biologiske mekanismer mellem fysisk aktivitet og reduceret risiko for prostatacancer. Man peger på testeteronniveauet som en mulig årsag. Undersøgelser viser, at atleter har lavere niveau af frit testeteron i blodplasma end mænd i almindelighed.

Hvordan forholder det sig med tobaksrygning og alkohol? Der findes ingen tydelig sammenhæng mellem alkoholkonsumtion og risikoen for at få prostatacancer. Det forekommer heller ikke som om, at rygning øger risikoen for at blive ramt af prostatacancer. Derimod viser en stor amerikansk undersøgelse, at der er en øget risiko for aggressiv prostatacancer hos storrygere. Mænd, som har røget en pakke cigaretter om dagen i 40 år, havde aggressiv prostatacancer i dobbelt så stort et omfang som ikke rygere med sygdommen.

Forskning i kost og prostatacancer har stået på i mange år. Migrationsstudier har givet betydelige bidrag. I forrige århundredes første årtier flyttede mange japanere til Hawaii. Professor Laurence Kolonel studerede allerede i 1970'erne forekomsten af prostatacancer blandt disse emigranter og deres børn født på Hawaii. De havde ikke prostatacancer i samme omfang som amerikanske mænd af europæisk eller afrikansk oprindelse, men sygdommen var mere end 10 gange mere almindelig blandt dem end blandt japanere i Japan. Det er nærliggende at se på forskelle i kosten mellem japanere i Japan og japanere på Hawaii.

Hawaii er et aldeles udmærket sted for studier af denne her slags. Der findes flere etniske grupper, både oprindelige indbyggere og indvandrere fra det amerikanske fastland og andre lande, og på denne måde er forskellige madkulturer repræsenterede. Sundhedsmyndighederne har siden 1968 samlet hel-

sedata gennem tilfældig udvælgelse af 2% af befolkningen. Disse undersøgelser er lovfæstede og gennemføres ved interviews, og er derfor meget komplette.

I årene 1975 til 1980 fik professor Kolonel og hans kolleger mulighed for at komplettere undersøgelserne med spørgsmål om bl.a. kost. Undersøgelserne viste, at de mænd, som spiste meget animalsk fedt, løb en større risiko (60%) for at blive ramt af avanceret prostatacancer end de mænd som havde lav konsumtion.

Økonomiske studier giver også et interessant grundlag. Professor James Herbert med kolleger ved University of Massachusetts anvendte statistik fra forskellige FN-organer. De sammenlignede statistik over dødeligheden ved prostatacancer i forskellige lande med data om indtag af forskellige levnedsmidler. Man udvalgte 59 lande med alle verdensdele repræsenteret. Studiet viste et tydeligt mønster. Dødeligheden af prostatacancer er høj i lande, hvor befolkningen har stort indtag af fed mad. Stort indtag af kornprodukter, sojabønner, nødder og fisk giver en forholdsvis lavere dødelighed. Soja fremtrådte her tydeligt som et gunstigt islæt i kosten. Mange studier peger på, at sojaprodukter har en hæmmende effekt på menneskelig prostatacancer. Soja indeholder isoflavoner, som er et planteøstrogen. Det kaldes sådan, fordi der findes kemiske ligheder med det kvindelige kønshormon østrogen.

Professor Herman Adlercreutz ved Helsingfors universitet har i mange år forsket i isoflavoner og prostatacancer. Der indgår mange sojaprodukter i den japanske husholdning. Herman Adlercreutz målte derfor sammen med en japansk kollega forekomsten af fire forskellige isoflavoner i blodplasmaet hos en gruppe japanske og finske mænd. Målingerne viste meget store forskelle mellem de to grupper med relativt højt indhold hos de japanske mænd og lavt hos de finske. Det høje indhold hos de japanske mænd kan være forklaringen på den meget lave dødelighed af prostatacancer i Japan.

Lignaner er et andet planteøstrogen, og det findes rigeligt i rugmel. Finske studier har påvist, at forekomsten af prostatacancer er lavest i den nordøstlige del af landet. I denne del af landet er konsumtionen af rugbrød påfaldende høj.

I september forrige år publicerede nogle forskere i Australien et interessant studie med mænd som havde fået diagnosen prostatacancer, og som ventede på radikal prostatektomi. I ventetiden spiste de 29 mænd i undersøgelsen dagligt enten brød bagt med sojaprotein, med sojaprotein og hørfrø eller uden disse ingredienser. PSA og andre interessante emner i blodet målttes, da diagnosen blev stillet, og før operationen. Man kunne måle en signifikant ændring i PSA for mændene i den første gruppe (sojabrød) og den tredje gruppe (normalt brød). For de mænd som spiste sojabrød mindskede PSA med mere end 10% og for de mænd, som spiste almindeligt brød, øgedes PSA med mere end 20%. Studiet omfatter for få mænd til at man kan drage slutkonklusioner, men jeg håber på flere studier af denne art.

Før berettede jeg om studiet på Hawaii, hvor forskere i flere år fulgte en gruppe mænd med interviews. Dette hører til de mere sikre metoder, når det gælder om at påvise sammenhæng mellem kost og cancer. Man behøver imidlertid et meget stort antal deltagere for at få et statistisk sikkert grundlag, og studier af denne art der derfor meget dyre.

I USA har man i flere tilfælde hvervet sygehuspersonale til at medvirke. Et sådant studie er "Health Professionals Follow-up Study". Heri indgik ca. 52.000 mænd, som ved studiets begyndelse var i alderen 40-75 år. De udfyldte detaljerede spørgeskemaer om forplejning ved studiets begyndelse samt i årene 1988 og 1990. Dr. Edward Giovannucci ved Harvard Medical School uden for Boston anvendte data fra studiet til at se på kostfaktorer og prostatacancer. I 1990 havde 300 af disse mænd fået diagnosen prostatacancer. Edward Giovannucci og hans forskerkolleger viste, at høj fedtkonsumtion øgede risikoen for avanceret prostatacancer med 80% jævnført med lav konsumtion. De fødevarer, som medførte den højeste risikoøgning, var rødt kød.

Forskerne fandt ikke nogen sammenhæng mellem fedt fra fisk og øget risiko for prostatacancer. Studi-

et viste også, at en speciel fedtsyre alfalinolensyre øgede risikoen for prostatacancer. Alfalinolensyre har tiltrukket sig stor opmærksomhed, når det gælder prostatacancer. Det er en omega 3-fedtsyre som dog ikke skal forveksles med de nyttige omega 3-fedtsyrer, som findes i fed fisk. Alfalinolensyre findes i okse-, svine- og lammekød, men også i vegetabiliske olier fra sojabønnen, rapsfrø og hørfrø. Dr. Peter Gann i Chicago er en af dem, der har studeret sammenhængen mellem prostatacancer og alfalinolensyre. Han og hans kollegaer gennemførte et studie med mere end 15.000 amerikanske læger. Forskerne fandt, at de mænd, der havde et højt indhold af alfalinolensyre, løb 3 gange så stor en risiko for at få prostatacancer som mænd med knapt målbare niveauer af fedtsyren.

En sammenligning af mændenes madvaner viste, at mænd med et højt indhold af alfalinolensyre havde forholdsvis større indtag af rødt kød og smør.

En anden syre, som har interesseret forskerne, er arakidonsyre. Det er en omega-6-fedtsyre, som findes i alt kød, men særligt i rødt kød og i mejerifedt. Den findes også i vegetabiliske olier, som fremstilles af solsikkefrø, majs, sojabønner og jordnødder. Dr. Charles Myers ved Universitetet i Virginia viste allerede i 1980'erne, hvordan arakidonsyre stimulerede væksten af mandlige prostatacancer celler i reagensglas. Siden hen har han studeret, hvordan arakidonsyre kan tænkes at virke i kroppen og påvirke risikoen for at få prostatacancer. Charles Myers påpegede, at indholdet af arakidonsyre i blodet reduceres med ca. 80%, når man overgår fra at spise kød til at være vegetar.

Efter disse detaljer omkring fedtsyrer er det på tide at gå videre med nyttige islet i vor mad. I 1990'erne blev et nyt kostbegreb moderne, nemlig antioxidanter. De er også med i kampen mod cancer, men vi må se lidt på baggrunden, inden vi går i detaljer. Ilt, som vi indånder, er en forudsætning for livet. Men samtidig kan ilt være en gift. Når vor mad bliver til energi og vigtige emner i vore celler, så dannes singlett ilt, som er en fri radikal. Den angriber vore celler, og i værste fald kan den til og med angribe cellens DNA. Prostata forekommer at være særlig udsat for syrens skader, og derfor gælder det om at tilbageholde de frie radikaler. Løsningen er antioxidanter. De er vor beskyttelse mod de frie radikaler. De neutraliserer dem og holder dem i skak. Der findes rigeligt med antioxidanter i frugt, bær og grønsager. For at få en jævn forsyning af antioxidanter er det nødvendigt at spise frugt og grønsager flere gange om dagen. Blandt frugter og bær er blommer og jordbær rige på antioxidanter. Appelsin og kiwi har næsten samme mængde som blommer, medens æbler, pærer og banan ligger betydeligt lavere på skalaen. Blandt grøntsager ligger hvidløg, spinat og broccoli højt. Korsblomstrede grøntsager som broccolli, hvidkål, grønkål og blomkål er interessante. De indeholder et emne, som stimulerer kroppens egen dannelse af antioxidanter.

Vitaminerne C og E er også vigtige antioxidanter. Hvedespirer, sojabønner, broccolli, grønne bladgrøntsager, havre og jordnødder er gode kilder til E vitamin.

Carotenoider er det pigment, som giver grønsager og frugter deres farve som grønt, gult og rødt. De er antioxidanter og har flere positive effekter på mennesker. En af carotenoiderne er af speciel interesse, når det gælder prostatacancer. Det er Lycopene som giver tomaten dens røde farve. Edward Giovannucci anvendte data fra "Health Professionals Follow-up Study" for at se, om der findes en sammenhæng mellem indtag af forskellige carotenoider, frugter og grønsager og risikoen for cancer i prostata. Ud af 40 forskellige grønsager, frugter og madreter kunne Edward Giovannucci kun finde fire, som reducerede risikoen for prostatacancer. Det var tomat sauce, tomater, pizza og jordbær. De tre første er gode kilder til lycopene. Derimod viste indtag af tomatsauce ikke nogen reduceret cancer risiko. Dette forklares af fremstillingsprocessen. Tomat sauce fremstilles ved kogning af friske tomater i olie, mens tomatsauce ikke altid varmebehandles i samme omfang. Varmeprocessen er nødvendig for at frigøre lycopene. Forskerne er dog ikke enige om Lycopens indflydelse, når det gælder udviklingen af prostatacancer. Det kan helt enkelt dreje sig om andre gunstige emner i tomater.

Selen er et sporelement, og det er livsvigtigt for visse processer i kroppen. Det er også en antioxidant og mange har forsket i elementets betydning for at forebygge cancer. Blandt disse bemærkes professor Larry Clark. Han ledte et 10 årigt langt studie ved University of Arizona om selen og hudcancer. Den halve

gruppe fik 200 mikrogram selen pr. dag, og de andre fik placebo. Da studiet blev afsluttet, kunne Larry Clark konstatere, at selen ikke havde nogen effekt på hudcancer. Derimod havde de, der havde taget selen, en reduktion på 50%, når det gjaldt risikoen for at blive ramt af prostatacancer. Også "Health Professionals Follow-up Study" har været anvendt for at se på effekten af selen. I 1987 samlede man tånegle ind fra mere end 33.000 mænd. Kroppen lagrer nemlig selen i neglene, og selenindholdet i tånegle er et godt mål for indtaget af selen. Edward Giovannucci udvalgte de mænd, som fik diagnosen avanceret prostatacancer i de følgende 2 år efter negleklipningen og jävnførte selenindholdet med mænd, som ikke havde prostatacancer. De fandt, at et højere selenindhold reducerede risikoen for avanceret prostatacancer.

Forekomsten af prostatacancer øges jo længere nordud man kommer i USA, og øgningen følger det mindre antal soltimer. Eftersom den ultraviolette stråling skaber D-vitamin i huden, har forskere undersøgt, om der findes en sammenhæng mellem D-vitamin og prostatacancer. Der findes mange studier, som overbeviser om, at vitamin D har denne hæmmende effekt på tilvækst af prostatacancer.

Resultatet peger på, at det er serumniveau af den aktive form af D-vitamin (1,25-vitamin D), som er virksom. Et studie af Edward Giovannucci viser, at et stort indtag af calcium øger risikoen for avanceret prostatacancer. Forklaringen er, at et øget calciumindtag sænker indholdet af 1,25-vitamin D. Som midaldrende eller som ældre mand findes der derfor en anledning til at være på vagt overfor store indtag af calcium. En god kost kræver en del omtanke, og jeg skal derfor forsøge at sammenfatte nogle råd og anbefalinger.

- Spar på sukker, slik, kager, hvedebrød og andre søde sager
- Spis grønsager, frugt og bær for at få antioxidanter
- Hold en fedtfattig kost og vær forsigtig med animalsk fedt
- Spis hellere fisk end rødt kød
- Vær mådeholden med mejeriprodukter
- Spis soja, rug og tomatprodukter
- Tag gerne et supplement med selen

Flere dør af prostatakræft

Af Ole Mortensen, redaktionen

Der er kommet nye tal fra Sundhedsstyrelsens register over dødsårsager. Det er nu opgjort, at 1.126 mænd døde af prostatakræft i året 2001. Vi havde håbet på, at tallet var faldende i forhold til tidligere år, selvom der er tale om en stigning i antallet af nye tilfælde. Det kunne jo betyde, at flere var kommet under behandling i tide. Desværre må vi fortsat vente på en positiv udvikling.

Set over en række år ser antallet af dødsfald på grund af prostatakræft således ud:

	1985	1990	1995	1999	2000	2001
Antal døde	820	951	1.050	1.033	1.084	1.126

Der tales og skrives meget om store landvindinger i kræftbehandlingen. De nye biologiske behandlinger er så langt fremme, at kræftforskere og læger begynder at give forsikringer om væsentligt forbedrede overlevelseschancer indenfor forholdsvis få år. Forskerne arbejder med at finde behandlinger, der hindrer kræftknudens vækst - og måske endda kan udrydde den.

Vi må således på egne og kommende prostatakræft-patienters vegne håbe, at forskningen hurtigt kan omsættes til resultater, og at fremtidens sygehusvæsen vil betale den dyre medicin, der bliver resultatet af forskningen. Indtil videre er overlevelsesmuligheden bedst, hvis patienten får stillet diagnosen så tidligt, at bortoperation af prostata eller strålebehandling er mulig. PROPAs indsats må således fortsat være at skabe opmærksomhed om sygdomssymptomerne og få mændene til at gå tidligt til lægen.

Carsten Lewinsky indvalgt i hovedbestyrelsen for Kræftens Bekæmpelse

PROPAs tidligere formand, Ole Mortensen, har haft plads i hovedbestyrelsen for Kræftens Bekæmpelse i de seneste 3 år, men valgte at fratræde på repræsentantskabsmødet d. 28.- 29. maj 2005 på grund af sin kræftsygdoms udvikling.

Carsten Lewinsky stillede samtidig op som kandidat til hovedbestyrelsen, idet det gennem de 3 år er blevet bekræftet, at det er en stor fordel for alle medlemmerne af Kræftens Bekæmpelse, at der sidder repræsentanter fra patientforeningerne i styrelsen.

I den 30 personer store hovedbestyrelse har der indtil nu været 2 repræsentanter fra ret store patientforeninger, nemlig Karen Veien fra De Brystopererede og Ole Mortensen fra Prostatacancer Patientforeningen PROPA. Det har været en fin balance mellem den udprægede kvinde-kræft-forening og den tilsvarende udprægede mande-kræft-forening. Vi har da også haft et fint samarbejde og en god erfaringsudveksling. En kræftpatient kender sygehusverdenen og dens læger og sygeplejersker på en anden måde. Kun en kræftpatient kender de mange tanker, der løber gennem et menneske, når det får stillet diagnosen ”kræft”. Gennem arbejdet i en patientforening har vi opnået et stort kendskab til disse forhold. Vi ved godt, at det ikke er vore patientforeninger, det drejer sig om i denne forbindelse, men kræftsagen i almindelighed. Vor baggrund er dog god at have. PROPAs bestyrelse var derfor glad for, at Carsten ville stille op til kampvalg i Kræftens Bekæmpelse, hvor hans kandidatur også blev støttet af Præstø og Næstved lokalforeningerne af Kræftens Bekæmpelse.

Carsten, der er uddannet som tandlæge, er i forvejen et flittigt medlem af PROPAs bestyrelse og er formand for foreningens medicinudvalg samt sidder i PROPA NYTs redaktion. I disse roller følger han løbende udviklingen på kræftområdet og rådgiver mange patienter og pårørende. Han er tillige medlem af ttt-gruppen, der søger at finde frem til seriøse alternative behandlinger, der kan supplere de behandlinger, systemet yder. Det drejer sig fortrinsvis om vitaminer og kosttilskud. De erfaringer han derved har opnået og opnår, vil han kunne gøre brug af nu, hvor Kræftens Bekæmpelse har taget hul på emnet: alternativ behandling, og hvor man fremover vil yde støtte til forskningsprojekter.

PROPA ønsker Carsten Lewinsky til lykke med valget.

Forsøg med ny prostatakræft-medicin

Af Ole Mortensen, redaktionen

Blandt de mange projekter, der støttes af Kræftens Bekæmpelse, fik et forsøg baseret på en giftig gulerodsplante stillet 1,8 millioner kr. til rådighed. Forskere fra Danmarks Farmaceutiske Universitet har isoleret et stof fra planten. Dette stof kan få prostatakræftceller til at begå selvmord uden at ødelægge kroppens normale celler.

Foreløbig er forskerne nået til forsøg i mus, hvor det er lykkedes at få markante reduktioner af kræftsvulster med prostatakræftceller. Forskerne håber, at de i løbet af de næste tre år kan finde frem til en endnu mere raffineret udgave af medicinen, således at kræften helt forsvinder. Hvis det lykkes med musene, skal det afprøves på mennesker og kan måske blive et virksomt behandlingstilbud til prostatakræftpatienter.

Mulig fremtidig behandling af prostatakræft

Af Carsten Lewinsky, medlem af PROPA

Et dyreforsøg foretaget i Tyskland viser, at en ny varmebehandling fremkaldt af et magnetisk felt kan reducere væksten af en aggressiv prostatacancer hos rotter.

Behandlingen kaldes MFH (Magnetic fluid hypertermi), som kan oversættes til magnetisk væske opvarmning. Princippet i behandlinger er, at man indsprøjter væske indeholdende meget små jernpartikler i kræftknuden. Prostata påvirkes herefter af et magnetfelt, som kan variere i styrke, alt efter hvor kraftigt man ønsker behandlingen. Magnetstrålingen opvarmer nu de små jernpartikler, så man opnår en temperatur inde i knuden på ca. 50° C. Denne opvarmning viser sig at formindske cancerens væksthastighed med ca. 50%, når man sammenligner med dyr, der ikke har fået magnetstråling.

Det skal påpeges, at dette er et dyreforsøg, og at der kan gå lang tid, før behandlingen vil blive afprøvet på mennesker. Men det er jo betryggende at vide, at man til stadighed forsker for fuld damp med hensyn til frembringelsen af nye behandlingsformer for prostatakræft.

Lycopen og prostatakræft

Af Karl Favrbø, civilingeniør med kemi som speciale, medlem af PROPA

Antioxidanter og bestråling af kræft

I min artikel "Lycopen og prostatakræft" i PROPA NYT juni 2005 advarede jeg mod at indtage antioxidanter i forbindelse med bestråling. Baggrunden er den, at ved bestrålingen af kræftcellerne dannes der frie radikaler, som slår kræftcellerne ihjel. Antioxidanter er kendt for at neutralisere de frie radikaler. Man kan derfor forvente, at antioxidanterne hindrer, at bestrålingen virker. Dette har jeg læst hos anerkendte forskere.

Venner i ttt-PROPA har gjort mig opmærksom på, at forholdene er mere komplicerede. Derfor har jeg foretaget et nærmere litteraturstudie om sagen.

Det viser sig, at videnskabsfolkene er delt i to lejre. Den ene går ind for ovennævnte teori, medens den anden mener, at antioxidanterne hjælper bestrålingen med at slå canceren ihjel. Begge lejre er enige om, at antioxidanterne hjælper de raske celler til at overleve bestrålingen samt giver patienten færre bivirkninger (1).

K. N. Prosat med flere (1) har den teori, at små mængder af antioxidanter hjælper kræften til at overleve bestrålingen, medens større mængder af antioxidanter hæmmer canceren. Ved små mængder af antioxidanter forstås mængder svarende til det, som myndighederne anbefaler, eller i praksis svarende til det, der er i en multivitaminpille. Ved store mængder forstås indtag, der er væsentligt større end de anbefalede mængder og indtag, som tages for at svække kræften. K. N. Prosat med flere er i stand til at forklare kendte forsøg med deres teori. Desværre er antallet af forsøg begrænset.

Der er en del fornuft i, at små mængder af antioxidanter fremmer væksten af kræft, idet de fleste antioxidanter er vitaminer, som hverken kræftceller eller raske celler kan leve uden. Kræftcellerne skal altså have en vis mængde af disse vitaminer for at leve og udvikle sig. Umiddelbart skulle man tro, at man kunne hæmme kræften ved at undgå vitaminerne, men det kan de raske celler ikke tåle.

Den hæmmende effekt af store mængder af antioxidanter viser sig ikke at hænge sammen med anti-oxidations-effekten. Antioxidanterne virker ved andre mekanismer. Derudover er det sådan, at fordi en antioxidant virker over for en kræftform, er det ikke sikkert, at den virker over for andre former for kræft (1). Der er derfor ikke rigtig mening i at tale om antioxidanter som middel mod kræft. Man må undersøge hvert enkelt stof over for hver enkelt kræftform.

Ser vi på antioxidanter med mulig virkning over for prostatakræft (vitamin A, vitamin C, vitamin E, Lycopen og selen) og bestråling, har jeg ikke fundet noget, der reelt beskriver det i litteraturen.

D-vitamin, som ikke er en antioxidant, fremmer muligvis effekten af bestråling, idet der er lavet celleforsøg (LNCaP), der viser, at den aktive form for D-vitamin (1 α ,25-dihydroxyvitamin D3) fremmer død og hæmmer vækst af kræftceller ved bestråling (2).

Isoflavonen Genistein, som heller ikke må betragtes som en antioxidant, har såvel ved celleforsøg (3) som ved dyreforsøg (4) vist, at det forstærker effekten af bestrålingen.

Det er altså meget lidt, man ved om brug af antioxidanter under bestråling ved prostatakræft. Stod jeg over for at skulle have en bestråling, så ville jeg ud fra den viden, jeg har i dag, fortsætte med at tage de midler, jeg tager. Årsagen er dels, at midlerne beskytter de raske celler, dels at antioxidationseffekten er af mindre betydning end andre virkninger.

Litteratur:

1. Prosat KN, Cole WC, Kumar B, Che Prasad K. Pros and cons of antioxidant use during radiation therapy. *Cancer Treat Rev.* 2002 Apr;28(2):79-91
2. Dunlap N, Schwartz GG, Eads D, Cramer SD, Sherk AB, John V, Koumenis C. 1 α ,25-dihydroxyvitamin D(3) (calcitriol) and its analogue, 19-nor-1 α ,25(OH)(2)D(2), potentiate the effects of ionising radiation on human prostate cancer cells. *Br J Cancer.* 2003 Aug 18;89(4):746-53
3. Hillman GG, Forman JD, Kucuk O, Yudelev M, Maughan RL, Rubio J, Layer A, Tekyi-Mensah S, Abrams J, Sarkar FH. Genistein potentiates the radiation effect on prostate carcinoma cells. *Clin Cancer Res.* 2001 Feb;7(2):382-90
4. Hillman GG, Wang Y, Kucuk O, Che M, Doerge DR, Yudelev M, Joiner MC, Marples B, Forman JD, Sarkar FH. Genistein potentiates inhibition of tumor growth by radiation in a prostate cancer orthotopic model. *Mol Cancer Ther.* 2004 Oct;3(10):1271-9

Cancerfonden i Sverige sætter prostatakræft i fokus

Nu er der over 9.000 nye tilfælde af prostatakræft i Sverige hvert år. I 2004 døde 2.000 af sygdommen. Årsagen til stigende tal kan være almen forøgelse af livslængden og tidlig forekomst af sygdommen.

Der findes ikke nogen metode til at udskille den langsomt voksende tumor (med en god prognose) fra den hurtigt voksende (med den dårlige prognose). Derfor sætter Cancerfonden nu prostatakræft i fokus og øremærker indsamlede penge specielt til forskning i denne sygdom.

Cancerfonden vil begynde med at skabe en landsomfattende interesse og et engagement om prostatakræft, der skal belyses og debatteres, således at der alment bliver bedre kendskab til sygdommen og forholdene omkring den. Gennem annoncer i dags- og ugepressen ønskes mere åbenhed.

Målet er at skabe øget vilje til at skænke forskningspenge og fremskaffe flere kvalificerede forskningsprojekter om prostatakræft, der i kampagnen omtales som en tikkende bombe.

Der bliver i september 2005 iværksat en høring med paneldiskussioner blandt landets førende eksperter. Emnerne vil bl.a. være tidlig opdagelse, risikofaktorer og behandling. Høringen vil blive sendt direkte på SVT 24, skriver Cahtarina Sundström, Cancerfonden, i ProLiv Nytt maj 2005.

Vil du hjælpe PROPA med at søge fondspenge

I PROPAs bestyrelse har vi mange opgaver, der gerne skulle løses. Det tager tid og det kræver penge. Vi vil derfor gerne have assistance fra et eller to medlemmer, der kan hjælpe os med at finde frem til fonde o. lign., der muligvis kunne yde økonomisk støtte til vort arbejde.

Vil du hjælpe, bedes du maile eller ringe til formanden Poul Erik Pyndt, e-mail: pepyndt@yahoo.dk, tlf. 46 75 70 02.

Enkelte læger uden grænser, når det gælder takt og tone

Af Ole Mortensen, redaktionen

Det har været ferietid – også på hospitalerne. Det har desværre medført, at vi har fået melding fra medlemmer, der er meget kede af, at de har fået deres diagnose oplyst pr. telefon, når de har været til biopsi og andre undersøgelser. Også i et tilfælde, hvor videre undersøgelser har vist, at hverken den radikale operation eller strålebehandling var mulig, fordi kræften havde spredt sig, blev den nedslående besked givet patienten på telefon.

Heldigvis forstår langt de fleste læger, at det i begge tilfælde er en meget alvorlig besked, der betyder, at patientens liv nu bliver væsentligt ændret. I de nævnte tilfælde er det eneste rigtige, at den alvorlige besked kan drøftes ved et personligt møde, hvor der også fremlægges en plan for det videre forløb. Vi håber, at fremgangsmåderne bliver genstand for overvejelse, når lægegruppen mødes efter ferien.

Mødekalender

Hele landet

PROPA afholder sit årsmøde 2006

Lørdag den 22. april 2006

Sted: Amtssygehuset i Herlev, Store auditorium.

Der vil være ordinær generalforsamling samt spændende foredrag.

Nærmere program vil blive udsendt, men reservér dagen allerede nu.

Storkøbenhavn og Nordsjælland

Lyngby

PROPA indbyder patienter og pårørende til møde

Mandag den 19. september 2005 kl. 19.00-21.00

Emne: Erfaringsudveksling om sygdom og behandling

Sted: Kræftens Bekæmpelse, Nørgaardsvej 10, Lyngby

Tilmelding: Senest torsdag den 15. september 2005 til Kræftens Bekæmpelse, Lyngby, tlf. 45 93 51 51

Herlev

STORMØDE for patienter, pårørende og andre interesserede

Lørdag den 1. oktober 2005 kl. 13.00- 17.00

Program:

1) **Overlæge Lisa Sengeløv** fortæller om onkologens rolle i behandlingen af prostatakræft – bl.a. helbredende og lindrende strålebehandling samt kemoterapi

2) **Psykolog Tove Winther Kvist**, Kræftrådgivningen Roskilde Amt, behandler emnet ”Hvordan lever man med en kræftsygdom”

3) **Landsformand Poul Erik Pyndt** fortæller om PROPAs mål og midler

Sted: Amtssygehuset i Herlev, Store auditorium

Der vil være mulighed for spisning i cafeteriet inden mødet. PROPA vil byde på kaffe i en pause under mødet.

Tilmelding: Senest onsdag den 28. september 2005 til Kræftens Bekæmpelse, Lyngby, tlf. 45 93 51 51

Lyngby

PROPA indbyder patienter og pårørende til møde

Mandag den 14. november 2005 kl. 19.00-21.30

Emne: Erfaringsudveksling om behandling, bivirkninger og senfølger

Sted: Kræftens Bekæmpelse, Nørgaardsvej 10, Lyngby

Tilmelding: Senest torsdag den 19. november 2005 til Kræftens Bekæmpelse, Lyngby, tlf. 45 93 51 51

Frederiksværk

PROPA indbyder patienter og pårørende og andre interesserede til deltagelse i fælles møde med Kræftens Bekæmpelse, Frederiksværk Lokalforening

Onsdag den 16. november 2005 kl. 19.30 til ca. 21.30

Emne: Filmen ”I nød og lyst”, en film om kræft og seksualitet vises med omtale af hårtab, lymfødem og impotens

I filmen deltager **medlemmerne af PROPA Jørgen Petersen og hustru**. De vil før og efter filmen fortælle om det at være med i filmen og om deres sygdomsoplevelse

Endvidere indlæg om seksualitet og patientens muligheder for medikamenter og støtte

Sted: Menighedshjemmet, Kirkegade 8, Frederiksværk

Tilmelding til Kræftrådgivningen i Frederiksborg Amt: Tlf. 48 22 02 82 senest onsdag den 9. november 2005 kl. 15.00

Storkøbenhavn

PROPA indbyder patienter, pårørende og andre interesserede til møde

Torsdag den 12. januar 2006 kl. 19.00-21.30

Emne: **Karl Favrbø**, kemiingeniør og medlem af PROPA, vil fortælle om vitaminer og kosttilskuds betydning for prostatakræft-patienter

Sted: Kantinen hos Kræftens Bekæmpelse, Strandboulevarden 49, København Ø

Tilmelding: Senest mandag den 9. januar 2006 til Kræftens Bekæmpelse, Lyngby, tlf. 45 93 51 51

Frederikssund

PROPA indbyder patienter og pårørende i Frederiksborg Amt til møde

Tirsdag den 21. februar 2006 kl. 19.00-21.30

Emne: Behandlingerne på det urologiske center i Frederiksborg Amt - Frederikssund Sygehus

Ledende overlæge Poul Oestri beretter om behandlingen nu for prostatakræft i Frederiksborg Amt og svarer på aktuelle spørgsmål fra dig. Såfremt du har spørgsmål, som ønskes besvaret i indlægget, bedes du sende et par ord herom senest den 12. januar 2006 til Jørgen Petersen pr. e-mail eller post

Sygeplejerske Karen Olsen fortæller om inkontinens og hjælpemidler

Emnet er aktuelt, da man nu også foretager radikal prostatektomi på Frederikssund Sygehus.

Endvidere vil der før og efter disse indlæg blive givet orientering om de opgaver, PROPA arbejder med i øjeblikket

Ved mødet vil den "Blå sløjfe" for opmærksomhed om prostatakræft kunne købes for kr. 20,-.

Sted: Frederikssund Sygehus, Foredragssalen, Frederikssundsvej 30, 3600 Frederikssund

Tilmelding til Kræftrådgivningen i Frederiksborg Amt: Tlf. 48 22 02 82 senest 14. februar 2006 kl. 15.00

Lyngby

PROPA indbyder patienter og pårørende til møde

Tirsdag den 14. marts 2006 kl. 19.00-21.30

Emne: Erfaringsudveksling om seksualitet og potensmidler

Sted: Kræftens Bekæmpelse, Nørgaardsvej 10, Lyngby

Tilmelding: Senest mandag den 13. marts 2006 til Kræftens Bekæmpelse, Lyngby, tlf. 45 93 51 51

Øvrige Sjælland

Roskilde- og Vestsjællands amt

PROPA Roskilde indbyder patienter og pårørende fra de to amter til møde i Roskilde

Torsdag den 8. september kl. 19.00

Emne: Vi viser filmen "**Store mænd græder ikke**", en canadisk (danske tekst) film, hvor vi følger 3 mænd med prostatakræft på forskellige niveauer af sygdomsforløbet. Efter filmen har vi erfaringsudveksling og nyt fra PROPA

Sted: Roskilde Amts Sygehus (lige overfor Roskilde station), indgang 24, mødelokale 1

For bilister er der tilkørsel fra Ny Østergade, Køgevej og Østervang til parkeringspladser omkring bygningen.

Tilmelding: Senest mandag den 5. september 2005 til Kræftens Bekæmpelse,

Roskilde på tlf. 46 30 46 60 med angivelse af navn, adresse, tlf. nummer og eventuel e-mail-adresse.

Vi har i Roskilde gruppen oprettet en mailingliste

Eventuelle spørgsmål til Per Krogen: e-mail musikkrogen@webspeed.dk

Næstved

PROPA Næstved-gruppen indbyder patienter, pårørende og andre interesserede

Torsdag den 29. september 2005 kl. 19.00

Emne: Information om prostatacancer og dens behandling ved **Urolog Anders Bødker**. Mulighed for at stille spørgsmål efter indlægget. Orientering fra PROPA

Der serveres kaffe/te og kage

Sted: Næstved Sygehus, mødelokalet i kælderen, Ringstedgade 61, 4700 Næstved

Tilmelding: Senest mandag den 26. september 2005 til Kræftens Bekæmpelse, Rådgivningen, Næstved, tlf. 55 74 04 00

Næstved

PROPA Næstved-gruppen indbyder patienter, pårørende og andre interesserede

Torsdag den 10. november 2005 kl. 19.00

Emne: Vi viser filmen "**Store mænd græder ikke**", en canadisk (danske tekst) film, hvor vi følger 3 mænd med prostatakræft på forskellige niveauer af sygdomsforløbet. Efter filmen har vi erfaringsudveksling og nyt fra PROPA

Der serveres kaffe/te og kage

Sted: Næstved Sygehus, mødelokalet i kælderen, Ringstedgade 61, 4700 Næstved

Tilmelding: Senest mandag den 7. november 2005 til Kræftens Bekæmpelse, Rådgivningen, Næstved, tlf. 55 74 04 00

Roskilde og Vestsjællands amt

PROPA Roskilde indbyder patienter og pårørende fra de to amter til møde i Roskilde

Torsdag den 17. november kl. 19.00

Emne: Vandladningsbesvær, inkontinens og hjælpemidler. En konsulent fra Coloplast vil komme og fortælle om hjælpemidler. Herudover regner vi med, at en inkontinens-sygeplejerske, der har problemerne tæt inde på livet i sit daglige arbejde, kan deltage.

Sted: Roskilde Amts Sygehus (lige overfor Roskilde station), indgang 24, mødelokale 1

For bilister er der tilkørsel fra Ny Østergade, Køgevej og Østervang til parkeringspladser omkring bygningen

Tilmelding: Senest mandag den 14. november 2005 til Kræftens Bekæmpelse,

Roskilde på tlf. 46 30 46 60 med angivelse af navn, adresse, tlf. nummer og eventuel e-mail-adresse

Vi har i Roskilde gruppen oprettet en mailingliste

Eventuelle spørgsmål til Per Krogen: e-mail musikkrogen@webspeed.dk

Fyn**Odense**

PROPA Fyn indbyder til møde

Tirsdag den 6. september 2005 kl. 19.00 – 21.30

Emne: Kræftskolen på Odense Universitetshospital (OUH) og pårørende-problematik ved cand.psyk. Kai Evan Pedersen, Kræftens Bekæmpelse

Sted: Kræftens Bekæmpelse, Vesterbro 46, Odense

Tilmelding: Samme sted senest mandag den 5. september 2005 på tlf. 66 11 32 00

Odense

PROPA Fyn indbyder til møde

Mandag den 10. oktober 2005 kl. 19.00

Emne: Erfaringsudveksling med fokus på pårørende. Husk, at ægtefæller og børn er velkomne til møderne

Sted: Kræftens Bekæmpelse, Vesterbro 46, Odense

Tilmelding: Samme sted senest den 7. oktober 2005 på tlf. 66 11 32 00

Odense

PROPA Fyn indbyder patienter og pårørende til møde

Mandag den 21. november 2005 kl. 19.00

Emne: Formanden for PROPAs medicinudvalg **Carsten Lewinsky** vil i et indlæg redegøre for begreber og tal vedrørende prostatakræft såsom PSA og Gleason Score

Sted: Kræftens Bekæmpelse, Vesterbro 46, Odense

Tilmelding: Samme sted senest den 18. november på tlf. 66 11 32 00

Nordjylland**Aalborg**

PROPAs lokalforening inviterer patienter, pårørende og andre interesserede til møde

Tirsdag den 27. september 2005 kl. 19.00

Emne: PROPAs **landsformand Poul Erik Pynt** kommer og fortæller om indhold og visioner for foreningens arbejde. I forlængelse af indlægget kan der stilles spørgsmål, som kan indtelefoneres til Poul Erik Christensen på tlf. 98 23 61 29

I pausen servers kaffe /the

Sted: Kræftens Bekæmpelses Rådgivningscenter, Vesterå 5, Aalborg

Tilmelding: Mødedagen inden kl. 12.00 på tlf. 98 18 52 95 eller 98 17 52 59

Aalborg

PROPAs lokalforening inviterer patienter, pårørende og andre interesserede til møde

Tirsdag den 1. november 2005 kl. 17.00. Bemærk tidspunktet

Emne: Vandladningsproblemer og inkontinens - hvad så?

Susanne Andersen, Colo Plast, kommer og præsenterer deres produkter, og **sygeplejerskerne Helle Jørgensen og Kirsten Steffensen**, Urologisk ambulatorium, fortæller det praktiske om brugen af produkterne. Spørgsmål kan indtelefoneres til Poul Erik Christensen på tlf. 98 23 61 29

Colo Plast vil være vært ved et lettere traktement

Sted: Kræftens Bekæmpelses Rådgivningscenter, Vesterå 5, Aalborg

Tilmelding: Senest mandag den 31. oktober på tlf. 98 18 52 95 eller 98 17 52 59

Aalborg.

PROPAs lokalforening inviterer patienter og pårørende

Torsdag den 1. december 2005 kl. 19.00

Emne: Erfaringsudveksling, og da vi på det tidspunkt nærmer os julen, skulle vi også gerne hygge os lidt denne aften. Der vil være et traktement til en rimelig pris

Sted: Kræftens Bekæmpelses Rådgivningscenter, Vesterå 5, Aalborg

Tilmelding: Senest onsdag den 30. november 2005 på tlf. 98 18 52 95 eller 98 17 52 59

Midtjylland**Århus:**

Århus lokalbestyrelse indbyder patienter, pårørende og andre interesserede til møde

Mandag den 26. september 2005 kl. 18.30 – ca. 20.45

Emne: Erfaringsudveksling. Orientering om PROPA samt gensidig erfaringsudveksling omkring sygdommen, behandling og netværk

Sted: Frivillig Huset Skt. Pauls Gade 25, 8000 Århus C.

Der serveres kaffe/the - i pausen kan der købes drikkevarer

Tilmelding: Tilmelding med navn og adresse og eventuel e-mail-adresse senest fredag den 23. september 2005 kl. 12.00 til Kræftens Bekæmpelse – Kræftrådgivningen i Århus Amt på tlf. 86 19 88 11

Herning

PROPA Ringkøbing Amt indbyder patienter og pårørende

Mandag den 10. oktober 2005 kl. 19.30-21.30

Emne: Hvad en mand bør vide om sig selv og sin prostata. Nye tiltag i behandlingen af prostatakræft. Indlæg ved **overlæge Niels Christian Langkilde**, Fredericia sygehus. Der vil blive lejlighed til efterfølgende drøftelse af aftenens emne. I pausen er der kaffe/the

Sted: Herning Frivillig Center, Store mødelokale, Codan Hus, Fredensgade 10, Herning

Tilmelding: med deltagerantal senest mødedagen kl. 12.00 til Johannes Sanggaard på e-mail: josa@km.dk eller tlf. 97 11 60 66

Århus:

Århus lokalbestyrelse indbyder patienter, pårørende og andre interesserede til møde

Mandag den 24. oktober 2005 kl. 18.30 – ca. 20.45

Emne: Opfølgning på tidligere møde med **Arne Jepsen**

Kom og stil dine spørgsmål omkring prostatacancer, hospitalernes behandling, og hvordan naturmedicin evt. kan påvirke sygdommens videre forløb i gunstig retning

Sted: Frivillig Huset Skt. Pauls Gade 25, 8000 Århus C

Der serveres kaffe/the - i pausen kan der købes drikkevarer

Tilmelding: Tilmelding med navn og adresse og eventuel e-mail-adresse senest fredag den 21. oktober 2005 kl. 12.00 til Kræftens Bekæmpelse – Kræftrådgivningen i Århus Amt på tlf. 86 19 88 11

Århus:

JULEKOMSAMMEN. Århus lokalbestyrelse indbyder patienter, pårørende og andre interesserede til en hyggeaften med gløgg og æbleskiver m. m.

Mandag den 28. november 2005 kl. 18.30 – ca. 21.00

Emne: Der vil være forskellige indslag, men også tid til hyggesnak. Lad os komme hinanden ved, give hinanden nye impulser og inspiration og for en stund glemme, at der er noget, der hedder sygdom og kræft

Sted: Frivillig Huset Skt. Pauls Gade 25, 8000 Århus C

Tilmelding: Tilmelding med navn og adresse og eventuel e-mail-adresse senest fredag den 25. november 2005 kl. 12.00 til Kræftens Bekæmpelse – Kræftrådgivningen i Århus Amt på tlf. 86 19 88 11

Sydjylland**Varde**

PROPA-Sydvestjyllandsgruppen indbyder patienter og pårørende

Onsdag den 2. november 2005 kl. 14.30-16.30

Sted: Varde Fritidscenter, Lerpøtvej 55, 6800 Varde. Mødelokale nr. 3

Emne: Erfarings- og udviklingsmøde mellem patienter og pårørende

Tilmelding. Kræftens Bekæmpelse, Esbjerg. Tlf. 76 11 40 40 den 24.-27. oktober mellem kl. 9.00 og 15.00

Sønderborg

PROPA i Sønderjyllands Amt indbyder patienter og pårørende til møde

Lørdag den 5. november 2005 kl. 10.00

med følgende program:

Velkomst ved regionsformanden. Inddeling i samtalegrupper med ca. 8 personer i hver gruppe, Grupperne opdeles i patient- og pårørende-grupper.

Der kan købes kaffe, vand og øl

Overlæge Jørgen Johansen, Holstebro Sygehus, har et indlæg: Hvad sker der ude i den store verden omkring prostatakræft. Overlægen vil bl.a. videregive erfaringer fra en konference i USA og vil herefter besvare spørgsmål fra formiddagens gruppedrøftelser. ”Skyd på doktoren”

Sted: Sønderborg Bibliotek, Sønderborg

Tilmelding: Senest den 2. november til Kræftrådgivningen, Aabenraa på tlf. 74 62 51 50.

Kontakt et bestyrelsesmedlem, hvis du har spørgsmål.

Aabenraa

Sammen med en række andre patientforeninger indenfor kræftområdet afholdes møde

Mandag den 6. marts 2006

Tidspunkt og mødested fastlægges senere. Sæt allerede nu kryds ved dagen.

Emne: Kræft og seksualitet

KORT MØDEOVERSIGT		
Årsmøde 2006 i Herlev	22.04.06	PROPAs årsmøde 2006 med ordinær generalforsamling
Odense	06.09.05	Kræftskolen på Odense Universitetshospital og pårørende-problematik
Roskilde og Vestsjællands amt	08.09.05	Filmen ”Store mænd græder ikke”, erfaringsudveksling samt nyt fra PROPA
Lyngby	19.09.05	Erfaringsudveksling om sygdom og behandling
Århus	26.09.05	Erfaringsudveksling. Orientering om PROPA, behandling og netværk
Aalborg	27.09.05	Indhold og visioner for foreningens arbejde
Næstved	29.09.05	Information om prostatacancer og dens behandling. Orientering fra PROPA
Herlev (København)	01.10.05	Stormøde: Onkologens rolle i behandlingen af prostatakræft – samt hvordan man lever med en kræftsygdom. PROPAs mål og midler
Herning	10.10.05	Hvad en mand bør vide om sig selv og sin prostata. Nye tiltag i behandlingen af prostatakræft
Odense	10.10.05	Erfaringsudveksling med fokus på pårørende
Århus	24.10.05	Spørgsmål omkring prostatacancer, hospitalsbehandling og naturmedicin
Aalborg	01.11.05	Vandladningsproblemer og inkontinens – hvad så?
Varde	02.11.05	Erfarings- og udviklingsmøde mellem patienter og pårørende

Sønderborg	05.11.05	Samtalegrupper og et indlæg om "Hvad sker der ude i den store verden omkring prostatakræft"
Næstved	10.11.05	Filmen "Store mænd græder ikke" samt erfaringsudveksling og nyt fra PROPA
Lyngby	14.11.05	Erfaringsudveksling om behandling, bivirkninger og senfølger
Frederiksværk	16.11.05	Filmen "I nød og lyst" med omtale af hårtab, lymfødem og impotens. Indlæg om seksualitet og patientens muligheder for medikamenter og støtte
Roskilde og Vestsjællands Amt	17.11.05	Vandladningsbesvær, inkontinens og hjælpemidler
Odense	21.11.05	Redegørelse for begreber og tal vedr. prostatakræft såsom PSA og Gleason Score
Århus	28.11.05	Julekomsammen Diverse indslag samt hyggesnak
Aalborg	01.12.05	Erfaringsudveksling samt hygge op til Julen
Storkøbenhavn	12.01.06	Vitaminer og kosttilskuds betydning for prostatakræft-patienter
Frederikssund	21.02.06	Behandlingernes forløb på det urologiske center på Frederikssund Sygehus. Inkontinens og hjælpemidler – samt orientering om PROPAs opgaver p.t.
Aabenraa	06.03.06	Møde med andre kræftforeninger
Lyngby	14.03.06	Erfaringsudveksling om seksualitet og potensmidler

Bestyrelsesmedlemmer, suppleanter og udvalg september 2005

Medlemmer og andre interesserede bedes så vidt muligt henvende sig lokalt

Landsbestyrelsen:

Storkøbenhavn og Bornholm:

Erik Laulund, Furesøgårdsvej 76, 3520 Farum
tlf. 44 99 19 08, e-mail: erik.laulund@post.tele.dk

kasserer

Sjælland i øvrigt:

Carsten Lewinsky, Hestehavevej 1, 4772 Langebæk, tlf. 55 38 00 09, e-mail: lewinskys@mail.dk

Poul Erik Pyndt, Elleørevej 20, 4000 Roskilde, tlf. 46 75 70 02
e-mail: pepyndt@yahoo.dk

formand

Fyn og omliggende øer:

Peter Helner, Sømarksvej 5, 5610 Assens, tlf. 64 72 34 05

Nordjylland:

Poul Erik Christensen, Boden 20, Øland, 9460 Brovst, tlf. 98 23 61 29, e-mail: pec@nypost.dk

Midtjylland:

Freddy Mogensen, Ørnedalen 21, 8520 Lystrup, tlf. 86 22 34 26, e-mail: f-b@mail.dk

Sydjylland:

Willem van Straaten, Lavendelvej 12, 6400 Sønderborg
tlf. 74 43 17 44, e-mail: willem@mail.stofanet.dk

næstformand

Pårørende-repræsentant:

Kirsten Brink, Kanalbuen 9, 2870 Dyssegård, tlf. 39 69 82 06,
e-mail: stenbrink@mail.tele.dk

sekretær

Tilknyttet med særlige opgaver:

Ole Mortensen, Strandparksvej 6, 2665 Vallensbæk Strand, tlf. 43 73 13 16, e-mail: O-M@get2net.dk

Suppleanter:

Storkøbenhavn og Bornholm:

Ib Carlsson, Bakkevænget 6, 3460 Birkerød, tlf. 45 81 49 40, e-mail: ibgeti@worldonline.dk

Sjælland i øvrigt:

Per Krogen, Ternemosen 30, 2670 Greve, tlf. 43 90 57 12, e-mail: musikkrogen@webspeed.dk

Fyn og omliggende øer:

Erling Bott, Odensevej 99, 5300 Kerteminde, tlf. 65 32 33 56, e-mail: e-v.bott@post.tele.dk

Nordjylland:

Knud Mikkelsen, Ravnbjergparken 1, 9560 Hadsund, tlf. 98 58 94 10, mobil 20 32 86 10

Midtjylland:

Karsten Precht, Skovbakken 5, 8870 Langå, tlf. 86 46 16 74, e-mail: mkprecht@mail.dk

Sydjylland:

Niels Bjerrum, tlf. 75 26 03 41 / 29 45 59 03

Pårørende-repræsentant:

Lise Arnecke, Drejet 1, 5610 Assens, tlf. 49 22 08 30, e-mail: lise@arnecke.dk

Lokalbestyrelse for Nordjylland:

Poul Erik Christensen, Boden 20, Øland, 9460 Brovst, tlf. 98 23 61 29, e-mail: pec@nypost.dk **formand**
 Jens Chr. Davidsen, Ole Langesvej 29 B, 9460 Brovst, tlf. 98 23 23 03 **kasserer**
 Villy Larsen, Åvej 24, Lindholm, 9400 Nørre Sundby, tlf. 98 17 04 03, mobil 40 40 26 04
 N..C. Nielsen, Jernbanegade 11, 9530 Støvring, tlf. 98 37 33 77
 Knud Mikkelsen, Ravnbjergparken 1, 9560 Hadsund, tlf. 98 58 94 10

Lokalbestyrelse for Midtjylland:

Freddy Mogensen, Ørnedalen 21, 8520 Lystrup, tlf. 86 22 34 26, e-mail: f-b@mail.dk **formand**
 Karsten Precht, Skovbakken 5, 8870 Langå, tlf. 86 46 16 74, e-mail: precht@image.dk **sekretær**
 Poul Erik Henriksen, Ringgårdsvej 5, 82 70 Højbjerg, tlf. 86 11 22 43
 Erik Brinch Nielsen, Hjulgårdsvej 15, 8380 Trige, tlf. 86 23 17 18, e-mail: ebn@marimatech.com
 Benny Christiansen, Ll.Nøreris, Nørerisvej 5, Norring, 8382 Hinnerup, tlf. 86 98 67 98, e-mail: Ll.noerreriis@hansen.mail.dk

Ringkøbing Amt gruppen

Johannes Sanggaard, Søndergårdsvej 7, 7400 Herning, tlf. 97 11 60 66, e-mail: josa@km.dk
 Peter Jørgensen, Svanevej 19, 7400 Herning, tlf. 97 22 07 63, e-mail: postmaster@joergensen.dk
 Jimmy Larsen, Solbjerg 48, 7400 Herning, tlf. 97 16 21 61 (job 97 21 21 55), e-mail: jimmylarsen@hotmail.com
 Thorkild Amtrup Sørensen, Thrigesvej 13 D, 7400 Herning, tlf. 97 12 34 19

Lokalbestyrelse for Sydjylland:

Willem van Straaten, Lavendelvej 12, 6400 Sønderborg, tlf. 74 43 17 44, e-mail: willem@mail1.stofanet.dk **formand**

Sønderjyllands Amts gruppen

Willem van Straaten, Lavendelvej 12, 6400 Sønderborg, tlf. 74 43 17 44, e-mail: willem@mail1.stofanet.dk **formand**

Palle Fogh, Borgervænget 9 A, 6100 Haderslev, tlf. 74 52 19 44, e-mail: pallefogh@webspeed.dk

Hans Peter Holm, Lyøparken 11, 6100 Haderslev, tlf. 74 58 34 74

Thorkild Schousboe Laursen, Storegade 7, 6240 Løgumkloster, tlf. 74 74 47 47, e-mail: tsl@kl.dk

Kurt Lachenmeier, Gustaf Johannsens Vej 8, 6400 Sønderborg, tlf. 74 43 17 04, e-mail:

lachenmeier@stofanet.dk

Akton Lind Pedersen, Hørup Bygade 104, 6470 Sydals, tlf. 74 41 52 20, e-mail: akton@tele.mail.dk

Peter Petersen, Lundshøjvej 2, Arnitlund, 6500 Vojens, tlf. 74 54 34 74, e-mail:

petersminde@vojensbynet.vojens.dk

Sydvestjyllands gruppen

Niels Bjerrum, tlf. 75 26 03 41/29 45 59 03

e-mail: niels.bjerrum@mail.tele.dk **formand**

Verner Bruun, Jedsted Klostervej 73, 6771 Gredstedbro, tlf. 75 43 15 31

Erik Mortensen, Slotsgade 2, 6800 Varde, tlf. 75 22 49 31

Peder Jensen, Hirsevænget 12, 6705 Esbjerg Ø, tlf. 75 45 64 77, e-mail: pedernj@esenet.dk

Gunnar Petersen, Krogvej 9, 6720 Nordby, Fanø, tlf. 75 16 25 26, e-mail: krogvej9@fanonet.dk

Trekantområde gruppen

Niels Elming, Brennerpasset 74, 6000 Kolding, tlf. 75 52 39 27, e-mail: gne@mail.dk **formand**

Åge Eilersen, Brennerpasset 9, 6000 Kolding, tlf. 75 52 31 51

Jørgen Klitgaard, Skolevej 5, 6640 Lunderskov, tlf. 75 58 51 75

Povl Nøhr, Lilholtparken 14, 7080 Børkop, tlf. 75 86 80 38

Elvind Ostenfeldt Rasmussen, Krøyersvænget 18, 7000 Fredericia, tlf. 75 93 08 42

Lokalgruppen for Sjælland og omliggende øer:**Lyngby gruppen**

Vagn Andersen, Biblioteksvej 27, 2650 Hvidovre, tlf. 36 49 55 42 evt. 30 51 10 11, e-mail: vagna@privat.dk

Sten og Kirsten Brink, Kanalbuen 9, 2870 Dyssegård, tlf. 39 69 82 06, e-mail: stenbrink@mail.tele.dk

Ib Carlsson, Bakkevænget 6, 3460 Birkerød, tlf. 45 81 49 40, e-mail: ibgeti@worldonline.dk

Erik Laulund, Furesøgårdsvej 76, 3520 Farum, tlf. 44 99 19 08, e-mail: erik.laulund@post.tele.dk

Ole Mortensen, Strandparksvej 6, 2665 Vallensbæk Strand., tlf. 43 73 13 16, e-mail: O-M@get2net.dk

Nordsjælland

Jørgen Petersen, Jernbane Alle 34, 3060 Espergærde, tlf. 49 13 57 07, e-mail: jb.petersen@image.dk

Nykøbing F-gruppen

Erik og Kate Pedersen, Æblehaven 48, 4800 Nykøbing F, tlf. 54 43 92 60, e-mail:erik-kate@mail.dk
Torben Rasmussen, Pilesvinget 9, 4800 Nykøbing F, tlf. og fax 54 85 60 25, mobil 28 84 88 59
e-mail: mtr4550@mail.dk

Næstved-gruppen

Fritz Anker Bolbroe, Havnen 3, 1 sal, 4700 Næstved, tlf. 55 77 32 03, e-mail: fritzb@stofanet.dk
Helge Christensen, Sjællandsgade 3, II, 4100 Ringsted, tlf. 57 61 29 21 / 22 32 23 35
Carsten Lewinsky, Hestehavevej 1, 4772 Langebæk, tlf. 55 38 00 09, e-mail carsten@lewinskys.dk
Ingrid Marten Monsen, Skovburren 266, 1 sal th, 4700 Næstved, tlf. 55 72 39 01 mobil: 26 46 66 55
e-mail: i.m.monsen@ofir.dk (tilknyttet assistance)

Roskilde-gruppen

Svend Ejvin Jensen, Havnevej 18, 2.tv, 4000 Roskilde, tlf. 29 33 61 22, e-mail:sejvin@csc.com
Reinhardt Kluge, Garderhøjen 15, 4671 Strøby, tlf. 56 57 76 16, e-mail: reinhardt@post.tele.dk
Per Krogen, Ternemosen 30, 2670 Greve, tlf. 43 90 57 12, e-mail:musikkrogen@webspeed.dk
Poul Erik Pyndt, Elleorevej 20, 4000 Roskilde, tlf. 46 75 70 02, e-mail:pepyndt@yahoo.dk

Medicin-udvalget:

Udvalget har til opgave bl.a. at holde sig orienteret og skaffe viden om udviklingen af behandlingsmetoder og medicinske stoffer, som har eller kan få betydning for prostatakræft-patienter.

Carsten Lewinsky, Hestehavevej 1, 4772 Langebæk, tlf. 55 38 00 09, e-mail lewinskys@mail.dk

Statistik-udvalget:

Udvalget har til opgave at følge den statistiske udvikling af prostatakræft i Danmark og udlandet samt at bearbejde det fremkomne materiale.

Ivar G. Jonsson, Sankt Thomas Alle 13, 2.th, 1824 Frederiksberg C, tlf. 33 21 65 43, e-mail: igj@mail.dk
Per Krogen, Ternemosen 30, 2670 Greve, tlf. 43 90 57 12, e-mail: musikkrogen@webspeed.dk
Jørgen Petersen, Jernbane Alle 34, 3060 Espergærde, tlf. 49 13 57 07, e-mail: jb.petersen@image.dk

PR-udvalget:

Udvalget arbejder for at styrke PROPAs synlighed i mediebilledet lokalt og på landsplan.

Lise Arnecke, Drejet 1, 5610 Assens, tlf. 49 22 08 30
Poul Erik Pyndt, Elleorevej 20, 4000 Roskilde, tlf. 46 75 70 02, e-mail:pepyndt@yahoo.dk
Ole Mortensen, Strandparksvej 6, 2665 Vallensbæk Strand., tlf. 43 73 13 16, e-mail: O-M@get2net.dk
Flemming Ringgren, Olesvej 3 E, 2950 Vedbæk, tlf. 45 66 41 76, e-mail: ringgren@tdcadsl.dk

Redaktionsudvalg:

Udvalget redigerer PROPA NYT.

Der henvises til redaktionsomtalen på side 2

Internationale relationer:

Willem van Straaten, Lavendelvej 12, 6400 Sønderborg, tlf. 74 43 17 44, e-mail: willem@mail1.stofanet.dk

Medlemsregister og udsendelse af PROPA NYT:

Alle henvendelser vedrørende medlemsregistrering og modtagelsen af PROPA NYT

Bente og Jørgen Petersen, Jernbane Alle 34, 3060 Espergærde, tlf. 49 13 57 07, e-mail: jb.petersen@image.dk

Nyt PROPA-initiativ i Roskilde

Af Poul Erik Pyndt, formand for PROPA

Som noget nyt deltog PROPA i år i et større arrangement i Roskilde. Det var Sundhedsdagen 2005, som gennemførtes lørdag den 27. august på Hestetorvet i Roskilde.

Gennemførelse af arrangementet skete i et samarbejde mellem Roskilde kommune, Roskilde amt, Dom Apoteket og en lang række sygdomsbekæmpende foreninger m.fl. I alt var 45 forskellige foreninger og institutioner til stede i de omkring 70 telte, som besatte det smukt beliggende Hestetorv i centrum af byen og op mod en af Danmarks ældste stationsbygninger.

Som en appetitvækker udsendtes en selvstændig avis om Sundhedsdagen, hvor alle aktiviteter blev omtalt, og hvor der var indlæg af de forskellige foreninger og om sygdomme samt om meget andet. PROPA bidrog også med et indlæg.

PROPAs stand og telt var bemandet med 8 frivillige, som havde meldt sig til opgaven. Udover at bemande vor egen stand var vi også med til afviklingen af andre aktiviteter. Vor stand blev besøgt af mange, og meget informationsmateriale blev udleveret og samtaler gennemført. Vi håber naturligvis, at vi med deltagelsen har været med til at skabe yderligere opmærksomhed omkring prostatacancer og herigennem også styrket vort lokale arbejde. Vi håber også, at vi gennem initiativet vil få flere medlemmer fra Roskilde og omegn.

Jeg deltog selv i planlægning og gennemførelse af vor deltagelse og vil gerne opfordre alle medlemmer og PROPA NYTs læsere om at være opmærksomme på de muligheder, der er landet over til gennem forskellige aktiviteter af lignende art at gøre mere opmærksom på PROPA og prostatacancer. Jeg er sikker på, at det vil være med til at øge opmærksomheden om sygdommen.

På Sundhedsdagen i Roskilde brugte man de nye PROPA "rullegardiner", der udlånes til større arrangementer

